

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 85 §:n ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi arvonlisäverolakia ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annettua lakia.

Esityksen mukaan arvonlisäverotusta kevennettäisiin siten, että 14 prosentin suuruinen alennettu verokanta alennettaisiin 13,5 prosenttiin.

Muutos koskisi elintarvikkeita, ravintola- ja ateriapalveluja, rehuaineita, henkilöliikennettä, majoitustoimintaa, vierassatamatoimintaa, lääkkeitä sekä kuukautissuojia, inkontinenssisuojia ja lasten vaippoja. Muutos koskisi myös kulttuuri- ja urheilutoimintaa, kuten kirjoja, urheilu- ja liikuntapalveluja, pääsyä kulttuuritapahtumiin ja -tiloihin sekä urheilutapahtumiin, urheilutilojen käyttöä, esiintyvän taiteilijan, urheilijan tai muun julkisen esiintyjän esityksiä, maahantuotuja taide-esineitä ja tekijän tai satunnaisen myyjän myymiä taide-esineitä sekä tekijänoikeudenhaltijoita edustavan järjestön saamia tekijänoikeuteen liittyviä korvauksia.

Myös yleisradiotoimintaan alettaisiin soveltaa 13,5 prosentin suuruista alennettua verokantaa nykyisen 10 prosentin suuruisen verokannan sijasta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila	3
2.1 Euroopan unionin lainsäädäntö	3
2.2 Kansallinen lainsäädäntö	3
3 Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	5
4 Pääasialliset vaikutukset	5
4.1 Johdanto	5
4.2 Taloudelliset vaikutukset	5
4.2.1 Vaikutukset valtion talousarvioon	5
4.2.2 Vaikutukset kunnille ja Ahvenanmaan maakuntaan	7
4.2.3 Vaikutukset hintoihin	7
4.2.4 Vaikutukset yrityksiin	8
4.2.5 Vaikutukset kotitalouksiin	9
4.2.6 Tulonjakovaikutukset	9
4.2.7 Kokonaistaloudelliset vaikutukset	11
4.2.8 Työllisyysvaikutukset	11
4.2.9 Vaikutukset verotuksiin	11
4.2.10 Yleisen verokannan ja alennetun 10 prosentin verokannan korottaminen ja alarajahuojennuksen poistaminen	12
4.3 Vaikutukset viranomaisiin	12
4.4 Vaikutukset ympäristöön	12
4.5 Vaikutukset yhdenvertaisuuteen ja sukupuolten tasa-arvoon	13
4.6 Vaikutukset hyvinvointiin ja terveyteen	13
5 Lausuntopalaute	14
6 Voimaantulo	15
7 Suhde muihin esityksiin	15
LAKIEHDOTUKSET	16
1. Laki arvonnäverolain 85 §:n muuttamisesta	16
2. Laki Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonnävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b §:n muuttamisesta	17
LIITE	18
RINNAKKAISTEKSTIT	18
1. Laki arvonnäverolain 85 §:n muuttamisesta	18
2. Laki Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonnävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b §:n muuttamisesta	19

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallitus päätti 22.–23.4.2025 pidetyssä puoliväliriihessä julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026–2029. Esitys liittyy hallituksen puoliväliriihessä tekemään päätökseen keventää arvonlisäverotusta alentamalla 14 prosentin arvonlisäverokantaan kuuluvien hyödykkeiden verokanta 13,5 prosenttiin.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa [https://valtioneuvosto.fi/hankkeet/tunnuksella VM043:00/2025](https://valtioneuvosto.fi/hankkeet/tunnuksella/VM043:00/2025).

2 Nykytila

2.1 Euroopan unionin lainsäädäntö

Arvonlisäverotuksessa sovellettavien verokantojen rakenteesta ja tasosta on säädetty jäsenvaltioita sitovasti yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28 päivänä marraskuuta 2006 annetussa neuvoston direktiivissä 2006/112/EY, jäljempänä *arvonlisäverodirektiivi*.

Verokantojen rakennetta ja tasoa koskevat säännökset sisältyvät arvonlisäverodirektiivin VIII osaston 2 lukuun. Direktiivin 96 ja 97 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on sovellettava yleistä verokantaa, joka on vähintään 15 prosenttia veron perusteesta. Direktiivin mukaan alennettujen verokantojen soveltaminen on jäsenvaltioille vapaaehtoista.

Direktiivin 98 artiklassa säädetään jäsenvaltioiden oikeudesta soveltaa alennettuja verokantoja. Arvonlisäverodirektiivin 98 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat soveltaa enintään kahta alennettua verokantaa. Saman artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan nämä alennetut verokannat on vahvistettava prosenttiosuutena veron perusteesta, jonka on oltava vähintään 5 prosenttia ja jota saa soveltaa ainoastaan liitteessä III lueteltuihin tavaroiden luovutuksiin ja palvelujen suorituksiin. Kyseisen artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat siten soveltaa yhtä tai kahta vähintään 5 prosentin suuruista alennettua verokantaa.

Direktiivin 98 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat soveltaa näitä alennettuja verokantoja tavaroiden luovutuksiin ja palvelujen suorituksiin, joita koskee enintään 24 liitteen III kohtaa. Direktiivin liitteen III kohtiin 1, 3, 5–7, 9, 12–13 ja 26 sisältyvät hyödykkeet, joihin arvonlisäverolain 85 §:n mukaan sovelletaan nykyisin 14 prosentin suuruista alennettua arvonlisäverokantaa. Edellä mainitun liitteen kohdan 8 mukaan jäsenvaltiot voivat soveltaa alennettua verokantaa yleisradiotoimintaan.

2.2 Kansallinen lainsäädäntö

Arvonlisäverolain (1501/1993) mukaan arvonlisäveroa suoritetaan lähtökohtaisesti kaikesta liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta tavarasta ja palvelun myynnistä.

Arvonlisäverolain 84 §:ssä säädetyn yleisen 25,5 prosentin suuruisen verokannan lisäksi Suomessa sovelletaan kahta alennettua verokantaa. Lain 85 a §:ssä säädettyä 10 prosentin suuruista alennettua verokantaa sovelletaan nykyisin sanoma- ja aikakauslehtiin sekä yleisradiotoimintaan. Lain 85 §:ssä säädetään hyödykkeistä, joihin sovelletaan 14 prosentin suuruista alennettua verokantaa.

Edellä mainittua 14 prosentin suuruista alennettua verokantaa sovelletaan arvonlisäverolain 85 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan ruokatavaraan, juomaan ja muuhun sellaiseen ihmisen nautittavaksi tarkoitettuun aineeseen sekä niiden raaka-aineeseen ja niitä valmistettaessa tai säilöittäessä käytettävään mausteeseen, säilöntäaineeseen, väri- ja muuhun lisäaineeseen (elintarvikkeet), 2 kohdan mukaan ravintola- ja ateriapalveluihin sekä 3 kohdan mukaan rehu ja rehuseokseen sekä niiden valmistuksessa käytettäväksi tarkoitettuun raaka- ja lisäaineeseen, eläinten ruokana käytettävään teollisuuden jäteaineeseen sekä rehukalaan (rehuaine). Alennettu verokanta ei mainitun pykälän 2 momentin mukaan koske eläviä eläimiä, vesijohtovettä eikä alkoholi- ja alkoholijuomaverolaissa (1471/1994) tarkoitettuja alkoholijuomia ja tupakkavalmisteita eikä myrkkijä. Alennettua verokantaa sovelletaan edellä mainitun pykälän 4 kohdan mukaan myös henkilökuljetuksiin ja 5 kohdan mukaan majoitustilan tai käyntisataman käyttöoikeuden luovuttamiseen. Pykälän 6 kohdan mukaan soveltamisalaan kuuluvat lääkelaisissa (395/1987) tarkoitetut lääkkeet sekä lääkelain 22 ja 22 a §:ssä tarkoitetut valmisteet, joita mainituissa lainkohdissa tarkoitettuun rekisteröintiin liitetyn ehdon mukaan saadaan myydä ainoastaan apteekkiliikkeestä, kliininen ravintovalmiste ja niitä vastaava tuote sekä perusvoide, jos ne oikeuttavat korvaukseen sairausvakuutuslain (1224/2004) perusteella, sekä kuukautissuojat, inkontinenssisuojat ja lasten vaipat. Lääkelain 22 ja 22 a §:ssä tarkoitettuja valmisteita ovat kasvisrohdosvalmisteet ja homeopaattiset valmisteet. Myös arvonlisäverolain 85 §:n 1 momentin 7 kohtaan sisältyvä fyysisellä alustalla oleva tai sähköisesti luovutettava kirja, 8 kohdan mukainen pääsy urheilutapahtumiin tai kyseisten tapahtumien suoratoistoon tai molempiin; urheilutilojen käyttö ja urheilu- tai liikuntatuntien tarjoaminen, myös suoratoistona sekä 9 kohdan mukainen pääsy näytöksiin, teattereihin, sirkuksiin, messuille, huvipuistoihin, konsertteihin, museoihin, eläintarhoihin, elokuvateattereihin, näyttelyihin ja vastaaviin kulttuuritapahtumiin ja -tiloihin tai pääsy kyseisten tapahtumien tai vierailujen suoratoistoon tai molempiin kuuluvat alennetun verokannan soveltamisalaan. Lisäksi tämän verokannan soveltamisalaan kuuluu 10 kohdan mukaisesti esiintyvän taiteilijan tai muun julkisen esiintyjän ja urheilijan esityksen myynnistä saatava 45 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu palkkio tai korvaus, jos liiketoiminnan harjoittaja on hakeutunut tästä toiminnasta verovelvolliseksi, 11 kohdan mukaisesti 79 c §:ssä tarkoitettu taide-esine, muun kuin maahantuonnin osalta kuitenkin vain, jos myyjänä on tekijä tai hänen oikeudenomistajansa taikka satunnaisesti muu elinkeinonharjoittaja kuin 79 a §:n 3 momentissa tarkoitettu verovelvollinen jälleenmyyjä sekä 12 kohdan mukaisesti tekijänoikeudenhaltijoita edustavan järjestön saama 45 §:n 1 momentin 3–5 kohdassa tarkoitettu tekijänoikeuteen liittyvä korvaus.

Yleisradiotoiminta on nykyisin 10 prosentin verokannan alaista. Vuoden 2026 alusta lukien Yleisradio Oy:n valtion televisio- ja radiorahastosta saama määrä ja Ålands Radio och Tv Ab:n saama korvaus Ahvenanmaan maakunnan kantamista mediamaksutuloista siirtyvät 14 prosentin verokannan soveltamisalaan. Tätä koskeva säännös sisältyy lain 85 §:n 1 momentin 13 kohtaan ja tulee voimaan 1.1.2026 (921/2024).

Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisä- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain (1266/1996) 18 b §:n 1 momentin mukaan arvonlisäverolain 79 d ja 79 e §:ssä tarkoitettujen keräily- ja antiikkiesineiden maahantuonnista suoritettava vero on 14 prosenttia veron perusteesta, kun tavara tuodaan Ahvenanmaan maakuntaan muualta Suomesta tai toisesta jäsenvaltiosta tai tavara tuodaan Ahvenanmaan maakunnasta muualle Suomeen.

3 Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Hallituksen puoliväliriihessä keväällä 2025 tekemän päätöksen mukaisesti arvonlisäverotusta kevennettäisiin siten, että 14 prosentin suuruinen alennettu verokanta alennettaisiin 13,5 prosenttiin.

Muutos koskisi ensinnäkin elintarvikkeita, ravintola- ja ateriapalveluita ja rehuja, henkilöliikennettä, majoitustoimintaa, vierassatamatoimintaa ja lääkkeitä sekä kuukautissuojia, inkontinenssisuojia ja lasten vaippoja. Muutos koskisi myös kulttuuri- ja urheilutoimintaa, kuten kirjoja, urheilu- ja liikuntapalveluja, pääsyä kulttuuritapahtumiin ja -tiloihin sekä urheilutapahtumiin, urheilutilojen käyttöä, esiintyvän taitelijan, urheilijan tai muun julkisen esiintyjän verollisia esityksiä, maahantuotuja taide-esineitä ja tekijän tai satunnaisen myyjän myymiä taide-esineitä sekä tekijänoikeudenhaltijoita edustavan järjestön saamia tekijänoikeuteen liittyviä korvauksia. Lisäksi muutos koskisi keräily- ja antiikkiesineiden maahantuontia Ahvenanmaan maakuntaan muualta Suomesta tai toisesta jäsenvaltiosta tai Ahvenanmaan maakunnasta muualle Suomeen.

Alennettua 13,5 prosentin suuruista verokantaa alettaisiin soveltaa myös yleisradiotoimintaan nykyisen 10 prosentin suuruisen alennetun verokannan sijasta.

4 Pääasialliset vaikutukset

4.1 Johdanto

Alennettuja arvonlisäverokantoja ei yleisesti pidetä tehokkaana keinona niille asetettujen yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Alennetuista verokannoista aiheutuu lisäksi verovelvollisille sekä Verohallinnolle lisääntyneitä hallinnollisia kustannuksia.

4.2 Taloudelliset vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset valtion talousarvioon

Ehdotetun alennetun arvonlisäverokannan alentamisen arvioidaan vähentävän valtion arvonlisäverotuottoja staattisesti laskien vuositasolla noin 159 miljoonaa euroa vuoden 2026 tasossa. Staattisessa arviossa oletetaan, että veronalennus siirtyy hintoihin täysimääräisesti. Muutoksen seurauksena valtion ja muiden vastaavien julkisyhteisöjen arvonlisäveromenot vähenevät. Kun tämä vaikutus huomioidaan, valtion nettomääräisen arvonlisäverotuoton arvioidaan staattisesti laskien vähenevän vuositasolla noin 149 miljoonaa euroa vuoden 2026 tasossa.

Lopullisen verotuoton menetyksen arvioidaan olevan pienempi kuin staattisen arvion mukainen menetys, koska hintojen aleneminen voi kasvattaa kotitalouksien ostovoimaa. Kotitalouksien arvioidaan osin sopeuttavan kysyntäänsä kasvattamalla kulutustaan. Kysyntävaikutus huomioiden arvonlisäverotuoton arvioidaan vähenevän vuositasolla noin 150 miljoonaa euroa vuoden 2026 tasossa.

Kun sekä valtion vähenevät arvonlisäveromenot että kysyntävaikutus huomioidaan, esitetyn muutoksen arvioidaan vähentävän valtion tosiasiallista arvonlisäverotuottoa vuositasolla noin 140 miljoonaa euroa vuoden 2026 tasossa.

Alla olevassa taulukossa on esitetty hyödykeryhmäkohtaisia arvioita esityksestä aiheutuvasta arvonlisäverotuoton muutoksesta ottaen huomioon kysyntävaikutus. Bruttomääräisessä

arviossa ei huomioida valtion arvonnäveromenojen muutosta, mutta nettomääräisessä arviossa myös tämä vaikutus huomioidaan. Taulukon luvuissa ei huomioida muutoksia muiden verolajien tuloihin eikä muihin valtion menoihin, kuten indeksisidonnaisiin etuuksiin.

	Arvioitu arvonnäverotuoton muutos, milj. euroa	
Hyödykeryhmä	Brutto	Netto
Elintarvikkeet ja rehut	-75	-74
Ravintola- ja ateriapalvelut	-36	-35
Lääkkeet	-15	-10
Henkilökuljetuspalvelut	-8	-7
Kulttuuri- ja viihdepalvelut	-5	-5
Liikuntapalvelut	-2	-2
Majoituspalvelut	-5	-5
Yleisradiotoiminta	-2,5	0
Muut	-2,5	-2
Yhteensä	-150	-140

Pyörästysten takia taulukon luvut eivät välttämättä summaudu yhteen täsmälleen.

Kansaneläkelaitos arvioi, että esitetty arvonnäverokannan alentaminen vähentää laskennallisesti lääkekorvauksia 8,7 miljoonaa euroa, matkakorvauksia 1,1 miljoonaa euroa ja kuntoutuspalveluita 0,1 miljoonaa euroa vuonna 2026. Valtio rahoittaa korvausmenoista sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisesti 51,4 prosenttia eli noin 5,1 miljoonaa euroa. Loppuosa rahoitetaan vakuutettujen sairaanhoitomaksulla. Arviossa on huomioitu valmisteilla oleva apteekkitalouden kokonaisuudistus.

Yleisradiotoiminnan verokannan korotuksella 10 prosentista 14 prosenttiin (laki 921/2024) on talousarviossa arvioitu olevan 19 miljoonan euron arvonnäverotuottoa kasvattava vaikutus vuoden 2026 tasossa. Ehdotettu muutos verokannan alentamisesta 13,5 prosenttiin alentaa edellä mainittua tuottoarviota noin 2,5 miljoonaa euroa vuodessa. Samalla veronkorotuksen Yleisradio Oy:n nettomääräistä rahoitustilannetta heikentävä vaikutus pienenee, koska esitys ei muuta yhtiön saamaa bruttomääräistä rahoitusta. Ålands Radio och Tv Ab:n rahoitustilanne sen sijaan ei muutu, jos Ahvenanmaan maakunta huomioi muutoksen ja antaa yhtiölle määrärahan, jolla nettorahoitus pysyy ennallaan. Esityksen kokonaisvaikutus Ahvenanmaan maakunnan rahoitusasemaan voidaan arvioida neutraaliksi, koska arvonnäverotuottojen muutos johtaa vastaavaan itsehallintolain (1144/1991) 46 §:ssä tarkoitettua tasotusmäärän muutokseen.

Kalenterikuukausimenettelyssä olevien verovelvollisten osalta arvonnäverokannan alentaminen vaikuttaa valtion talousarvioon kahden kuukauden tilitysviiveen vuoksi kymmenen kuukauden ajan vuonna 2026. Alkutuottajat saavat liikevaihtonsa suuruudesta riippumatta käyttää verokautenaan kalenterivuotta, jonka takia he voivat ilmoittaa vuodelta 2026 tilitettävät verot vuonna 2027. Kun tilitykseen liittyvät tekijät huomioidaan, arvonnäverotulojen arvioidaan vuonna 2026 vähenevän staattisesti laskien noin 131 miljoonaa euroa. Kysyntävaikutus ja valtion veromenojen väheneminen huomioon ottaen verotuotot heikkenevät tosiasiallisesti noin 116 miljoonaa euroa vuonna 2026. Luvuissa on huomioitu kaikki pidennetyt verokaudet. Selvästi suurin osa veroista kertyy kalenterikuukausimenettelyssä ja muilta verokausilta kertyvän veron vaikutus vuoden 2026 kertymään on pieni. Esitetyn muutoksen verotuottovaikutus toteutuu kokonaisuudessaan vuodesta 2027 alkaen.

Esitetyllä veronalennuksella arvioidaan olevan pieni kuluttajahintoja alentava vaikutus, jonka vuoksi kuluttajahintaindeksi pienenee esitetyn muutoksen seurauksena. Kuluttajahintaindeksin madaltuminen vähentää valtion indeksisidonnaisiin etuuksiin kohdistuvia menoja 1–2 vuoden viiveellä. Jos veronalennus siirtyy täysin hintoihin, indeksisidonnaisiin etuuksiin kohdistuvien valtion menojen arvioidaan vähenevän noin 30 miljoonaa euroa vuodessa. Arviossa on huomioitu eräiden etuuksien indeksijääditys vuosina 2024–2027. Indeksisidonnaisten etuuksien vähenemistä ei ole laskettu mukaan arvonlisäverotuoton nettomääräiseen arvioon.

Esitetty muutos vaikuttaa myös ansio- ja pääomatuloveron tuottoon. Henkilökuljetuspalvelujen arvonlisäveron aleneminen voi alentaa julkisen liikenteen lippuhintoja. Julkisen liikenteen käyttöön perustuvien matkakuluvähennysten pienentyessä ansio- ja pääomatuloveron tuotto kasvaa. Jos esitetty veronalennus siirtyy joukkoliikenteen lippujen hintoihin kokonaan, ansio- ja pääomatuloveron tuoton arvioidaan kasvavan vuositasona noin 0,4 miljoonaa euroa, josta valtion osuus on 0,3 miljoonaa euroa ja kuntien osuus 0,1 miljoonaa euroa. Seurakuntien ja Kansaneläkelaitoksen osuus arvioidaan vähäiseksi. Vaikutus toteutuisi pääasiassa vuonna 2026.

4.2.2 Vaikutukset kunnille ja Ahvenanmaan maakuntaan

Kunnille veroperusteen muutoksesta aiheutuva verotulomuutos kompensoidaan nettomääräisesti. Tässä esityksessä ehdotetut muutokset kasvattavat vuositasona kuntien verotuloja yhteensä noin 0,1 miljoonaa euroa. Verotulomuutos kompensoidaan valtion talousarvion määrärahamomentin kautta.

Ahvenanmaan maakuntaa koskeviin verotuksen piiriin kuuluviin toimiin sovelletaan samaa arvonlisäverolainsäädäntöä kuin muuta Suomea koskeviin toimiin, jollei laissa Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön toisin säädetä. Esityksellä ei arvioida olevan Ahvenanmaan maakunnassa vaikutuksia, jotka olennaisesti poikkeaisivat vaikutuksista muualla Suomessa.

4.2.3 Vaikutukset hintoihin

Jos esitetty veronalennus siirtyy täysimääräisesti hintoihin, muutoksen kohteena olevien hyödykkeiden kuluttajahinnat laskisivat 0,44 prosenttia. Täysimääräinen hintoihin siirtyminen madaltaisi kuluttajahintaindeksiä arviolta noin 0,11 prosenttiyksikköä.

Veronalennuksen siirtyminen hintoihin on yleisesti ottaen epävarmaa. Välittyminen hintoihin riippuu sekä kilpailuolosuhteista että alennuksen kohteena olevien hyödykkeiden kysynnän ja tarjonnan hintajoustosta. Perinteisessä kysynnän ja tarjonnan mallissa arvonlisäverokannan alentuminen voidaan esittää tarjontakäyrän siirtymisenä oikealle, jolloin hinta laskee ja määrä kasvaa. Hinta muuttuu suhteellisesti määrää enemmän, kun kysynnän hintajoustoa on vähän, ja suhteellisesti vähemmän, kun kysynnän hintajoustoa on enemmän. Veronmuutokset välittyvät kuluttajahintoihin yleensä tehokkaammin, kun hintajoustoa on vähän.

Etenkin matalan voittomarginaalin yritykset voivat hinnoittelussaan reagoida epäsymmetrisesti kulutusverojen korotuksiin ja alennuksiin. Tietyillä toimialoilla arvonlisäveron korotusten on arvioitu siirtyvän hintoihin jopa kaksi kertaa alennuksia tehokkaammin, mutta vaikutus voi vaihdella saman hyödykeryhmän sisällä voimakkaasti.¹ Esimerkiksi reseptilääkkeiden kohdalla muutosten arvioidaan siirtyvän hintoihin täysimääräisenä, koska niiden kuluttajahinnat

¹ Benzarti ym. 2020. What Goes Up May Not Come Down: Asymmetric Incidence of Value-Added Taxes. *Journal of Political Economy*. 128:12, 4438–4474.

määräytyvät lääkkeiden hintasääntelyn mukaisesti eivätkä riipu apteekista. Toisaalta esimerkiksi urheilu-, virkistys- ja kulttuuripalvelujen kysyntä voi olla joustavampaa, koska niiden käyttö ei ole kuluttajille yhtä välttämätöntä kuin esimerkiksi elintarvikkeiden.

Esityksen mahdollisten hintavaikutusten kannalta tärkeimmät tarkasteltavat hyödykeryhmät ovat elintarvikkeet ja rehut sekä ravintola- ja ateriapalvelut, koska näiden painoarvo kuluttajahintaindeksissä on suurempi kuin muiden muutoksen kohteena olevien hyödykeryhmien yhteensä. Samojen hyödykkeiden arvonlisäveroa on alennettu kerran aikaisemmin Suomessa. Vuoden 2009 lokakuussa elintarvikkeiden, rehujen ja ravintola- ja ateriapalvelujen arvonlisäveroa alennettiin 17 prosentista 12 prosenttiin. Verokannan alennuksen arvioitiin siirtyneen elintarvikkeiden hintoihin täysin.² Tämä tukee päätelmää, että esitetty veronalennus siirtyy elintarvikkeiden kuluttajahintoihin. Aiempi muutos oli kuitenkin merkittävästi suurempi ja tapahtui erilaisessa taloudellisessa toimintaympäristössä, joten sen tulokset eivät välttämättä täysin sovellu nyt esitetyn muutoksen arviointiin.

Tutkimusten ja aiempien kokemusten perusteella arvioidaan, että veronalennus siirtyy kuluttajahintoihin osittain. Vaikutus voi poiketa eri hyödykeryhmien välillä merkittävästi. Arvioon liittyy epävarmuutta, koska yksityiskohtaista tietoa muutoksen kohteena olevien hyödykeryhmien hintajoustoista ei ole saatavilla. Hintoihin vaikuttavat muutkin taloudellisen toimintaympäristön tekijät, joten verokannan puolen prosenttiyksikön alennuksen aiheuttamaa muutosta voi olla vaikea havaita kuluttajahinnassa.

4.2.4 Vaikutukset yrityksiin

Verohallinnolta saatujen oma-aloitteisten verojen arvonlisäveroilmoitustietojen perusteella Suomessa oli vuonna 2024 noin 105 000 yritystä, joilla oli ainakin yhden alennetun verokannan alaista myyntiä. Vuonna 2026 13,5 prosentin alennettua verokantaa soveltavia yrityksiä arvioidaan olevan suunnilleen yhtä paljon kuin ainakin yhtä alennettua verokantaa vuonna 2024 soveltaneita yrityksiä, koska suurin osa vuonna 2024 10 prosentin verokantaan kuuluneista hyödykkeistä on siirtynyt 14 prosentin alennetun verokannan soveltamisalaan. Kuukautissuojien, inkontinenssisuojien ja lasten vaippojen myynnin siirtyminen yleisestä verokannasta 14 prosentin alennettuun verokantaan vuonna 2025 ei ole merkittävästi lisännyt alennettuja verokantoja soveltavien yritysten määrää. Kuukautissuojien, inkontinenssisuojien, lasten vaippojen, sanomalehtien ja aikakauslehtien huomioon ottaminen ei muuta kappaleen alussa esitettyä arviota, joten esitetyn muutoksen arvioidaan kohdistuvan noin 105 000 yritykseen.

Muutoksen kohteena olevista yrityksistä yli puolet on maa- ja metsätalouden, vähittäis- ja tukkukaupan tai majoitus- ja ravitsemistoiminnan toimialoilla. Näiden toimialojen jälkeen muutoksen kohteena olevista toimialoista yritysmäärältään merkittävimmät ovat kuljetus ja varastointi ja taiteet, viihde ja virkistys. Suuruusluokaltaan lähes neljänneksellä kohdeyrityksistä oli alle 20 000 euron vuosittainen liikevaihto. Yli puolet kohdeyrityksistä asettuu vuosittaiselta liikevaihdoltaan 30 000 euron ja 500 000 euron väliin.

Arvonlisäverokannan alentaminen voi vahvistaa yritysten taloutta, jos yritykset eivät siirrä veronmuutosta kokonaisuudessaan hintoihin. Hintoihin siirtymätön osa voi kasvattaa verovelvollisten yritysten voittomarginaalia. Koska osa veronalennuksesta ei todennäköisesti välity hintoihin, esityksellä arvioidaan olevan pieni yritysten taloutta vahvistava vaikutus.

² Peltoniemi & Varjonen 2010. Elintarvikkeiden alv-alennus ja hintakehitys: Hintaseurannan tulokset ja katsaus kuluttajahintaa määrittäviin tekijöihin. Kuluttajatutkimuskeskus. Julkaisuja; 1/2010.

Vaikutus riippuu muun muassa yrityksen toimialasta, koska kilpailutilanne vaihtelee toimialoittain ja koska verotaakan jakautuminen yritysten ja kuluttajien välillä riippuu kysynnän ja tarjonnan hintajoustoista.

Esityksestä arvioidaan aiheutuvan muutosten kohteena olevia hyödykkeitä myyville yrityksille jonkin verran kertaluonteisia hallinnollisia kustannuksia. Yritysten tulee päivittää tieto-, kirjanpito- ja hintajärjestelmiään vastaamaan esitettyjä arvonlisäverokantoja. Tästä arvioidaan koituvan yrityksille yhteensä noin 4,0 miljoonaa euroa³ kertaluonteisia hallinnollisia kustannuksia. Muutos ei aiheuta uusia rajanveto-ongelmia eri verokantojen soveltamisen välillä.

4.2.5 Vaikutukset kotitalouksiin

Veronalennuksen kohteena olevat hyödykkeet muodostavat keskimäärin noin viidenneksen kotitalouksien kulutuksesta. Kotitalouksien arvioidaan staattisesti laskien hyötyvän nykytilaan verrattuna noin 138 miljoonaa euroa vuodessa, jos esitetty verokannan alennus siirtyy täysimääräisesti hintoihin. Niiltä osin kuin esitetty alennus siirtyy hintoihin, kotitalouksien ostovoima vahvistuu.

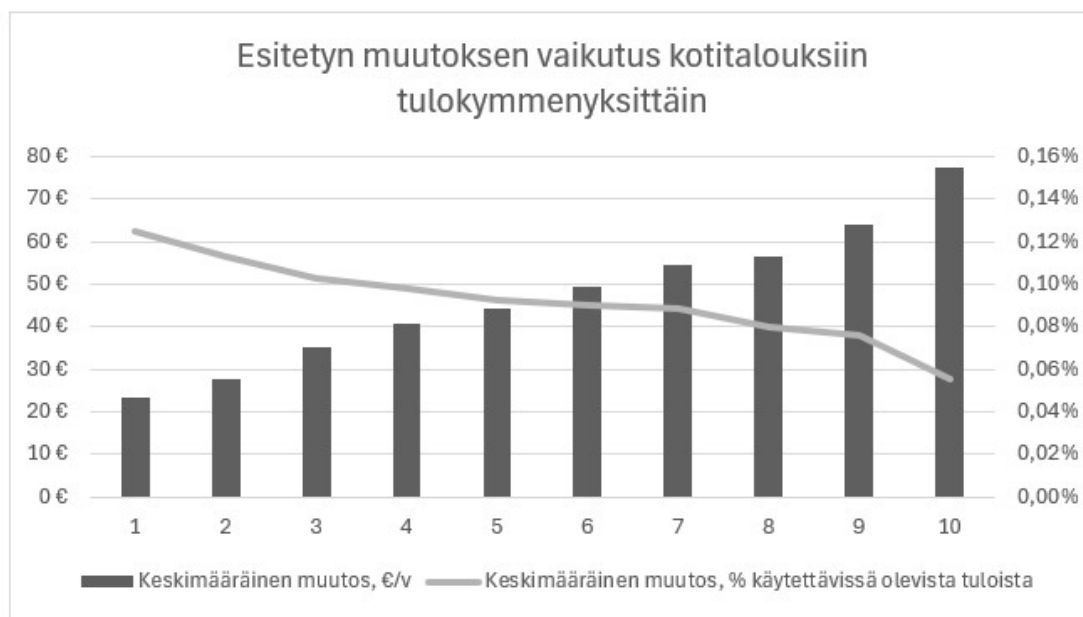
Esitetty veronalennus kohdistuu hyödykeryhmiin, joiden osuus kotitalouden kulutusmenoista vaihtelee kotitaloustyyppin mukaan. Painoarvoltaan merkittävin hyödykeryhmä on elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat, joiden osuus on vajaat 13 prosenttia alle 65-vuotiaiden lapsettomien parien ja yhden hengen kotitalouksien menoista, mutta noin 15 prosenttia kahden huoltajan lapsiperheiden ja yli 64-vuotiaiden kotitalouksien kulutusmenoista. Ravintola- ja majoituspalvelut muodostavat lähes 5 prosentin osuuden alle 65-vuotiaiden yhden hengen talouksien ja lapsettomien parien kulutusmenoista, mutta noin 2 prosenttia yli 64-vuotiaiden kotitalouksien kulutusmenoista. Lääkkeiden osuus on noin 2 prosenttia yli 64-vuotiaiden kotitalouksien kulutusmenoista, kun kaikkien kotitaloustyyppien keskimääräinen osuus on noin yksi prosentti. Lapsiperheet kuluttavat suhteellisesti enemmän vapaa-aikaan ja urheiluun liittyviin palveluihin kuin muut kotitaloustyyppit. Arviot kotitaloustyyppien keskimääräisistä kulutusmenoista perustuvat Tilastokeskuksen kulutustutkimukseen.

4.2.6 Tulonjakovaikutukset

Kulutusverokannan alennus vaikuttaa tulonjakoon kahdella tavalla. Ensinnäkin kotitalouksien ostovoiman kautta, kun samasta kulutuksesta maksetaan aiempaa vähemmän veroa. Mikäli kotitalouden kulutuksen veron sisältävä kokonaismäärä pysyy ennallaan, tulee kulutuksen määrän kasvaa veron vähenemistä vastaavan määrän verran. Toiseksi verokannan alennus vaikuttaa tulonjakoon indeksisidonnaisten sosiaalietuuksien kautta. Kulutusverotuksen alentaminen voi hintoja pienentämällä hidastaa kuluttajahintaindeksin kasvua. Koska tiettyjen sosiaalietuuksien taso on kiinnitetty yleisen hintatason muutoksiin, veronalennus pienentää näiden etuuksien tasoa ja etuuksiensaajien käytettävissä olevia tuloja. Koska sosiaalietuudet painottuvat suhteessa enemmän pienituloisille kotitalouksille kuin suurituloisille, indeksisidonnaisten etuuksien väheneminen lieventäisi verokannan alentamisen tulonjakovaikutuksia. Etuuksien tarkistamisaikataulun takia jälkimmäinen vaikutus tapahtuu noin 1–2 vuoden viiveellä.

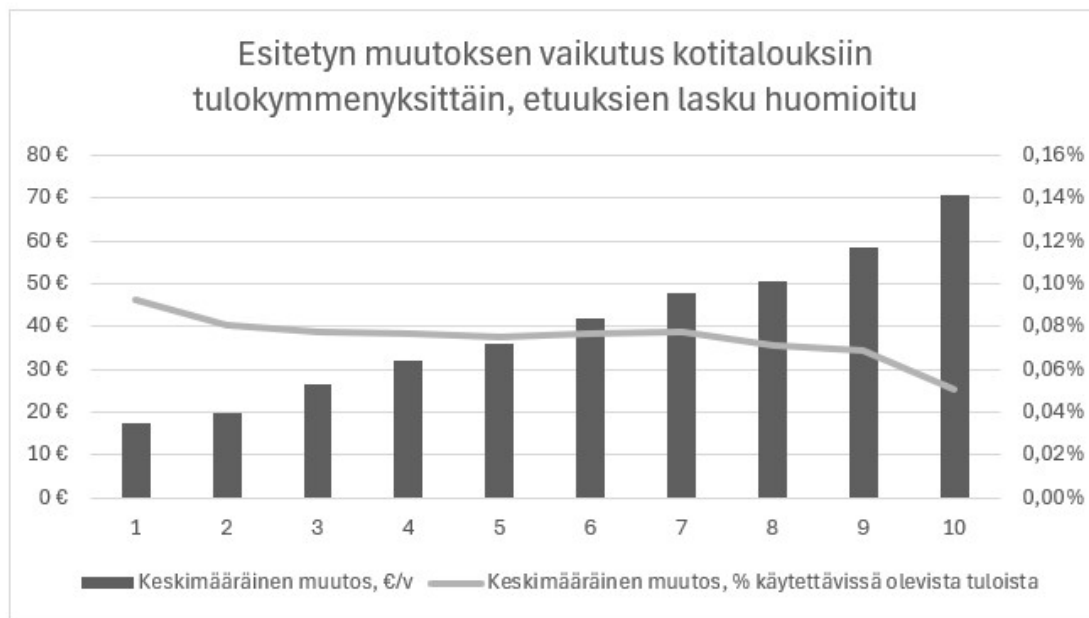
³ TEM Sääntelytaakkalaskuri, <https://tem.fi/yksi-yhdesta-periaate>. Oletetaan, että kertaluontoinen kustannus on 1 työtunti per verovelvollinen.

Alla olevassa kuviossa on esitetty muutoksen vaikutukset kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin. Vaikutukset on esitetty vuositasolla 2026 ja olettaen, että veronalennus siirtyy hintoihin täysimääräisesti. Lisäksi on oletettu, että kotitalouksien kulutuksen rakenne säilyy samana. Esitetyn muutosten kohteena olevat hyödykkeet muodostavat suuremman osan alempien tulokymmenyksien kulutuksesta kuin suurituloisempien kymmenysten kulutuksesta. Suurituloiset kuitenkin kuluttavat euromääräisesti enemmän kuin pienituloiset. Pylvää näyttävät korotusten keskimääräisen euromääräisen vaikutuksen. Viiva näyttää keskimääräisen vaikutuksen suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin. Euromääräisesti alin tulokymmenys hyötyisi keskimäärin 23 euroa ja ylin tulokymmenys 77 euroa staattisesti laskien. Alimman tulokymmenyksen ostovoima kasvaisi noin 0,12 prosenttia ja ylimmän tulokymmenyksen ostovoima kasvaisi noin 0,06 prosenttia.

Seuraavassa kuviossa on pyritty huomioimaan indeksisidonnaisten etuuksien vähenemisen keskimääräinen vaikutus tulokymmenyksille. Sosiaalietuuksien muutokset on laskettu eri aineistolla kuin vaikutukset kulutukseen, joten veronalennuksen välittömän vaikutuksen ja sosiaalietuuksien vähenemisen arvioitu yhteisvaikutus ostovoimaan on suuntaa antava. Etuuksien vaikutuksen arvioinnissa on oletettu, että veronalennukset välittyvät täysimääräisinä hintoihin. Lisäksi on oletettu, että kotitalouksien kulutuksen rakenne säilyy samana. Lisäksi sosiaalietuuksien väheneminen tapahtuu todellisuudessa viiveellä, mutta kuvaajassa veronalennuksen vaikutus etuuksiin on huomioitu samalle vuodelle kuin veronalennuksen vaikutus. Kuvaajassa pylvää näyttävät alennuksen keskimääräisen euromääräisen vaikutuksen käytettävissä oleviin tuloihin etuuksien vaikutus huomioiden, ja viiva keskimääräisen vaikutuksen suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin. Näiden kahden kuvaajan pohjalta voidaan arvioida, että indeksisidonnaisten etuuksien tason väheneminen pienentää ostovoiman vahvistumisen euromääräistä vaikutusta kaikissa tulokymmenyksissä. Lisäksi etuuksien pieneneminen tasoittaa ostovoiman vahvistumisen osuutta käytettävissä olevista tuloista erityisesti alemmissa tulokymmenyksissä. Etuuksien vaikutukset sisältävässä tarkastelussa tulee kuitenkin huomioida aineistoeroista johtuvat tulkintarajoitukset, minkä vuoksi etuuksien

vaikutuksen täsmälliseen tasoon liittyy epävarmuutta. Arviossa on huomioitu eräiden etuuksien indeksijäädytys vuosina 2024–2027.

4.2.7 Kokonaistaloudelliset vaikutukset

Esityksellä arvioidaan olevan pieni kotitalouksien ostovoimaa kasvattava vaikutus, jonka seurauksena yksityinen kulutus voi kasvaa hieman verrattuna perusuraan. Verokannan alennuksen pienuuden takia muutoksella ei arvioida olevan merkittäviä kokonaistaloudellisia vaikutuksia.

4.2.8 Työllisyysvaikutukset

Esityksellä arvioidaan olevan pieni työllisyyttä kasvattava vaikutus. Yrityksen kyky työllistää paranee, jos se ei siirrä veronalennusta täysimääräisesti hintoihinsa ja kasvattaa siten voittomarginaaliaan. Toisaalta myös kotitalouksien ostovoiman vahvistuminen voi kasvattaa yrityksen työllistämiskykyä, jos muutos ostovoimassa johtaa suurempaan kysyntään yrityksen tuotteille.

Verokannan alennuksen pienuuden takia työllisyysvaikutuksenkin arvioidaan olevan pieni ja vaihtelevan toimialoittain. Valtiovarainministeriön Kooma-mallilla tehdyn laskelman perusteella työllisten määrän arvioidaan kasvavan noin 300 hengellä ja työttömien määrän vähenevän noin 200 hengellä perusuraan verrattuna.

4.2.9 Vaikutukset verotukseen

Esitetty alennettu arvonlisäverokannan alentaminen kasvattaa sen soveltamisalaan kuuluvien hyödykkeiden arvonlisäverotuksen tukea, koska ero yleiseen arvonlisäverokantaan suurenee. Tämä hieman heikentää kansantaloudellista tehokkuutta, koska verotukien kohdentuminen on heikkoa.

4.2.10 Yleisen verokannan ja alennetun 10 prosentin verokannan korottaminen ja alarajahuojennuksen poistaminen

Esitetyn alennetun arvonlisäverokannan alentamisen lisäksi arvonlisäverokantoihin on tehty muitakin muutoksia vuosina 2024 ja 2025 eli yleisen verokannan korottaminen (laki 462/2024) ja 14 prosentin alennetun verokannan soveltamisalan laajentaminen (laki 691/2024). Useiden verokantamuutosten toteuttaminen noin puolentoista vuoden sisällä aiheuttaa kertaluonteisten hallinnollisten kustannusten kasautumista etenkin sellaisille yrityksille, joiden täytyy reagoida jokaiseen muutokseen. Esitetyn muutoksen arvioidaan kohdistuvan 105 000 yritykseen, joista yleisen arvonlisäverokannan korotus koski arviolta 89 000 yritystä ja alennetun verokannan soveltamisalan muutos arviolta 52 000 yritystä. Kaikki kolme verokantamuutosta kohdentuvat arviolta 45 000 yritykseen, joista noin puolet ovat vähittäis- ja tukkukaupan, taiteen, viihteen ja virkistykseen tai majoitus- ja ravitsemistoiminnan toimialoilla.

Yritysten kohtaama veromuutosten yhteisvaikutus riippuu toimialasta ja siitä, kuinka suuri osa veron muutoksesta siirtyy hintoihin. Veronkorotuksilla on yritysten verorasitetta kasvattava vaikutus, jota esitetyn verokannan alennuksen arvioidaan osittain lieventävän. Verokantamuutosten lisäksi pienten yritysten verorasitetta kasvatti 1.1.2025 alarajahuojennuksesta luopuminen (laki 448/2024), joka koski lähtökohtaisesti yrityksiä, joiden tilikauden liikevaihto on enintään 30 000 euroa. Alarajahuojennuksen poistamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 50/2024 vp) arvioitiin, että alarajahuojennuksen poistaminen kasvattaisi erityisesti kuluttajille pääasiallisesti myyvien pienten työvoimavaltaiten yritysten verorasitetta. Alarajahuojennuksen poistamisen aiheuttamaa verorasitteen kasvua lievennettiin korottamalla samassa yhteydessä verovelvollisuuden alarajaa 20 000 euroon (VaVM 9/2024 vp).

Kotitalouksien ostovoiman ja tulonjakauman näkökulmasta arvonlisäverokantojen muutosten yhteisvaikutukset ovat additiivisia eli ne lasketaan yhteen. Esitetty alennetun arvonlisäverokannan alentaminen lieventää aiempien veronkorotusten aiheuttamaa ostovoiman heikkenemistä. Koska toteutuneet verokantojen korotukset ovat esitettyä alennusta suurempia, muutosten yhteenlasketun kokonaisvaikutuksen arvioidaan olevan ostovoimaa heikentävä. Kokonaisvaikutus määräytyy sen perusteella, kuinka suuri osa veron muutoksista siirtyy hintoihin. Euromääräinen vaikutus on suurin korkeammissa tulokymmenyksissä, mutta suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin vaikutus on suurin alemmissa tulokymmenyksissä.

4.3 Vaikutukset viranomaisiin

Esityksellä arvioidaan olevan vaikutuksia Verohallinnon työmenettelyohjeiden, vero.fi-ohjeiden, syventävien ohjeiden ja koulutusmateriaalien ylläpitoon. Muutoksen vaatimat järjestelmäkustannukset arvioidaan vähäisiksi. Verohallintoon kohdistuvien vaikutusten arvioidaan olevan kokonaisuudessaan vähäisiä.

Lisäksi esitys aiheuttaa Tullille lisäkustannuksina kertaluonteisen tietojärjestelmämuutoksen ja siihen liittyviä työkustannuksia. Muutos vaikuttaa myös Tullin sisäisten ja asiakasohjeiden päivitystarpeeseen. Tulliin kohdistuvien vaikutusten arvioidaan olevan kokonaisuudessaan vähäisiä.

4.4 Vaikutukset ympäristöön

Henkilökuljetuspalvelujen arvonlisäveron alentaminen voi mahdollisten hintojen laskun kautta kasvattaa joukkoliikenteen kysyntää. Mikäli kysyntää siirtyy yksityisautoilusta joukkoliikenteeseen, tällä voi olla hyödyllisiä ympäristövaikutuksia. Majoitus- ja

henkilökuljetuspalveluiden veronalennus voi myös lisätä kotimaanmatkailun houkuttelevuutta, mikä mahdollisesti vähentäisi ulkomaanmatkailua ja siten lentoliikenteen kaltaisten ympäristölle haitallisempien matkustusmuotojen kysyntää. Nämä vaikutukset arvioidaan pieniksi ja epävarmoiksi.

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia ympäristöön.

4.5 Vaikutukset yhdenvertaisuuteen ja sukupuolten tasa-arvoon

Arvonlisäverotus toimii samalla tavalla sukupuolesta riippumatta. Niistä arvonlisäverovelvollisista elinkeinonharjoittajista, jotka ilmoittivat arvonlisäveroilmoituksella ainakin yhtä alennettua verokantaa, naisia oli noin 30 prosenttia ja miehiä 70 prosenttia vuonna 2024. Miesten korkeampi osuus johtuu suuresta miespuolisten elinkeinonharjoittajien joukosta maatalouden ja taksiliikenteen toimialoilla. Yhtiömuotoisten arvonlisäverovelvollisten taustalla olevien henkilöiden sukupuolijakaumaa ei ole mahdollista tarkastella ilmoitusten avulla.

Esitetty verokannan alennus kohdistuu monenlaisiin hyödykkeisiin, joista osaan liittyy sukupuolittuneita vaikutuksia.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin tutkimuksen Henkilöliikennetutkimus 2021 mukaan joukkoliikenteen osuus kaikista matkoista oli naisilla 8 prosenttia eli hieman suurempi kuin miesten 5 prosenttia. Esityksestä ei kuitenkaan henkilöliikenteen osalta arvioida seuraavan merkittävästi eriävää verorasituksen muutosta eri sukupuolten välillä.

Siltä osin kuin veronalennus siirtyy kuluttajahintoihin, kuukautissuojien ja lasten vaippojen halpenemisen arvioidaan hyödyttävän enemmän juridiselta sukupuoleltaan naisia ja naisjohtoisia kotitalouksia, koska naiset ostavat enemmän kuukautissuojia ja koska vaippaikäisiä lapsia asuu enemmän yksinhuoltajaäitien kuin yksinhuoltajaisien kanssa. Tilastokeskuksen Perheet-tilaston mukaan vuonna 2024 yksinhuoltajaperheissä alle kolmevuotiaita lapsia asui 621 perhetyypissä, jossa on isä ja lapsia, ja 14 544 perhetyypissä, jossa on äiti ja lapsia.

Kaikkien esityksen kohteena olevien hyödykeryhmien kulutuksen jakautumisesta sukupuolien välillä ei ole kattavaa ja täsmällistä tietoa. Esityksen kuluttajiin euromääräisesti eniten vaikuttava hyödykeryhmä on elintarvikkeet, joka on tarpeellinen kaikille sukupuolille. Esityksestä ei arvioida seuraavan merkittävästi erilaista verorasitusta eri sukupuolisille kuluttajille.

4.6 Vaikutukset hyvinvointiin ja terveyteen

Niiltä osin kuin veronalennus siirtyy hintoihin loppukuluttajan eduksi, esitetty muutos voi edistää terveyttä ja hyvinvointia. Kotitalouksien ostovoiman kasvu ja elintarvikkeiden kaltaisten tarpeellisten hyödykkeiden halventuminen voivat mahdollistaa kulutuksen siirtämistä terveellisempiin vaihtoehtoihin. Veronalennuksen arvioidaan siirtyvän hintoihin täysimääräisesti reseptilääkkeiden osalta, jotka ovat monille terveyden kannalta välttämättömiä hyödykkeitä. Samalla terveydelle hyödyllisten hyödykkeiden kuten liikuntapalvelujen käyttö voi kasvaa, kun niiden verotus alenee.

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia hyvinvointiin ja terveyteen, muun muassa koska mahdolliset muutokset hintoihin eivät ole erityisen suuria. Lisäksi muutoksiin terveydessä ja hyvinvoinnissa vaikuttaa moni muukin tekijä. Ostovoiman kautta aiheutuvien terveysvaikutusten suuruutta ei ole mahdollista arvioida täsmällisesti.

5 Lausuntopalaute

Esityksestä antoivat lausunnon liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Verohallinto, Tulli, Ålands landskapsregering, Kuntaliitto, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Erikoiskaupanliitto Etu ry, Finlands svenska författareförening rf, Företagarna på Åland rf, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä, Kaupan liitto ry, Keskuskauppakamari, Kopioisto ry, Linja-autoliitto ry, LiveFIN ry, Lääketeollisuus ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Mikro- ja yksinyrittäjät ry, Oy Sinebrychoff ab, Päivittäistavarakauppa ry, Sanasto – kirjallisuuden tekijänoikeusjärjestö ry, SOA-Suomen ohjelmatoimistot ja Agentit, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Apteekariliitto ry, Suomen Kirjailijaliitto ry, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry, Suomen matkailualan liitto ry, Suomen musiikkikustantajat ry, Suomen musiikintekijät ry, Suomen Paikallisliikenneliitto ry, Suutariliikkeiden liitto ry:n pääkaupunkiseudun osasto, Suomen Säveltäjät ry, Suomen Taiteilijaseura - Konstnärsgillet i Finland ry, Suomen Taksiliitto ry, Suomen Taloushallintoliitto, Suomen tietokirjailijat ry, Suomen Veroasiantuntijat ry, Suomen Yrittäjät ry, Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry, Taiteen edistämiskeskus, Tapahumateollisuus ry, varatuomari Esko Nurminen ja Veronmaksajain Keskusliitto ry.

Esityksestä lausui 42 tahoa. Lähes kaikki lausunnonantajat kannattivat esitystä. Vain neljä lausunnonantajaa ei pitänyt esitystä tarkoituksenmukaisena toimenpiteenä. Suurimmassa osassa esitystä kannattaneista lausunnoista pidettiin verokannan alennusta kuitenkin marginaalisena tai riittämättömänä toimenpiteenä ja epäiltiin sen myönteisten vaikutusten toteutumista käytännössä.

Vähän yli puolet lausunnonantajista toi esille useista lyhyen aikavälin sisällä tapahtuneista arvonnäisäverokannan muutoksista yrityksille aiheutuvan hallinnollisen taakan kasvun. Huomiota kiinnitettiin siihen, että veropolitiikan tulisi olla ennustettavaa ja johdonmukaista.

Osassa lausunnoista esitettiin suurempaa verokannan alennusta, kuten palaamista 10 prosentin verokantaan tai sitä alemman verokannan käyttöönottoa. Osana hallitusohjelman veropoliittisia toimia 14 prosentin alennetun verokannan soveltamisalaa laajennettiin 1.1.2025 lukien (HE 141/2024 vp). Korotuksen arvioitiin lisäävän valtion arvonnäisäverotuottoja staattisesti laskien vuositasolla noin 305 miljoonaa euroa vuoden 2025 tasossa. Tämän jälkeen hallitus teki osana julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2026–2029 päätöksen keventää arvonnäisäverotusta alentamalla 14 prosentin arvonnäisäverokantaan kuuluvien hyödykkeiden verokanta 13,5 prosenttiin. Lausunnoista ei ole ilmennyt seikkoja, joiden johdosta 14 prosentin verokantaa tulisi alentaa esitettyä enemmän.

Eräissä lausunnoissa esitettiin myös muutoksia alennetun verokannan soveltamisalaan, kuten korjauspalveluiden, anniskelun, mediataiteen ja installaatioiden sekä taiteilijan ottamien tai vedostamien valokuvien silloinkin, kun niiden määrä ylittää 30 kappaletta, ottamista alennetun verokannan piiriin. Lisäksi esitettiin lainauskorvausten verokohtelun uudelleen tarkastelua. Tämän esityksen yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista tarkastella uudelleen alennetun verokannan soveltamisalaa eikä lainauskorvausten verokohtelua. Näin ollen esitystä ei ole tältä osin muutettu.

Eräissä lausunnoissa esitettiin voimaantuloajankohdan siirtämistä kyseisen toimialan kiireisen vuodenvaihteen jälkeiseen aikaan eli 1.2.2026. Tällainen muutos ei ole kuitenkaan yleisesti perusteltu eikä esitystä ole tältä osin muutettu.

Esityksen vaikutusarvioita on lausuntojen johdosta täydennetty lisäämällä siihen arvio Tullille esityksestä aiheutuvista hallinnollisista kustannuksista.

6 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.1.2026.

Lakeja sovellettaisiin, kun veron suorittamisvelvollisuus syntyisi lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen. Ennen lain voimaantuloa kertyneisiin ennakkomaksuihin sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa ollutta lainsäädäntöä. Tämä vastaa aikaisempaa käytäntöä verokannan muutostilanteissa.

7 Suhde muihin esityksiin

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

arvonlisäverolain 85 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvonlisäverolain (1501/1993) 85 §:n 1 momentin johdantokappale, sellaisena kuin se on laissa 706/2012, seuraavasti:

85 §

Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä, yhteisöhankinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja maahantuonnista suoritettava vero on 13,5 prosenttia veron perusteesta:

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan, kun veron suorittamisvelvollisuus syntyy lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen, jollei 3 momentissa toisin säädetä.

Tätä lakia sovelletaan sellaiseen tavarahan yhteisöhankintaan, joka arvonlisäverolain (1501/1993) 138 b §:n mukaan kohdistetaan lain voimaantulon jälkeisille kalenterikuukausille.

2.

Laki

Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain (1266/1996) 18 b §:n 1 momentin johdantokappale, sellaisena kuin se on laissa 1113/1999, seuraavasti:

18 b §

Arvonlisäverolain 79 d ja 79 e §:ssä tarkoitettujen keräily- ja antiikkiesineiden maahantuonnista suoritettava vero on 13,5 prosenttia veron perusteesta, kun:

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Tätä lakia sovelletaan, kun veron suorittamisvelvollisuus syntyy lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

Helsingissä 22.9.2025

Pääministeri

Petteri Orpo

Valtiovarainministeri Riikka Purra

1.

Laki

arvonlisäverolain 85 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvonlisäverolain (1501/1993) 85 §:n 1 momentin johdantokappale, sellaisena kuin se on laissa 706/2012, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

85 §
Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä, yhteisöhankinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja maahantuonnista suoritettava vero on 14 prosenttia veron perusteesta:

85 §
Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä, yhteisöhankinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja maahantuonnista suoritettava vero on 13,5 prosenttia veron perusteesta:

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Tätä lakia sovelletaan, kun veron suorittamisvelvollisuus syntyy lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen, jollei 3 momentissa toisin säädetä.*

Tätä lakia sovelletaan sellaiseen tavarahan yhteisöhankintaan, joka arvonlisäverolain (1501/1993) 138 b §:n mukaan kohdistetaan lain voimaantulon jälkeisille kalenterikuukausille.

2.

Laki

Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain (1266/1996) 18 b §:n 1 momentin johdantokappale, sellaisena kuin se on laissa 1113/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 b §
Arvonlisäverolain 79 d ja 79 e §:ssä tarkoitettujen keräily- ja antiikkiesineiden maahantuonnista suoritettava vero on 14 prosenttia veron perusteesta, kun:

18 b §
Arvonlisäverolain 79 d ja 79 e §:ssä tarkoitettujen keräily- ja antiikkiesineiden maahantuonnista suoritettava vero on 13,5 prosenttia veron perusteesta, kun:

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Tätä lakia sovelletaan, kun veron suorittamisvelvollisuus syntyy lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.*